

Święto Chrztu Pańskiego – 19 stycznia 2021.

Święto Chrztu Pańskiego.

Troparion (ton 1.)

Gdy chrzciłeś się, Panie, w wodach Jordanu, objawiła się Trójca najgodniejsza pokłonu. Rodzica bowiem głos dał w Tobie świadectwo, nazywając Ciebie umiłowanym Synem, Duch zaś w postaci gołębiczy świadczył o prawdziwości słowa Ojca. Objawiłeś się, Chryste Boże, i świat oświeciłeś, chwała Tobie.

Kondakion (глас 4)

Objawiłeś się dzisiaj światu i Światłość Twoja, Panie, zaznaczyła się na nas, rozumnie śpiewających Tobie: Przyszedłeś i objawiłeś się, Światłości niedostępna.

Chrzest Pański jest świętem stałym z liczby dwunastu, obchodzone 19 stycznia. Zostało ustanowione na pamiątkę chrztu Jezusa Chrystusa w rzece Jordan i rozpoczęcia przez Niego publicznej działalności. Święto to nosi też nazwę Teofanii (Epifanii), czyli Objawienia Bożego, bowiem w tym wydarzeniu tym objawiło się uczestnictwo wszystkich Trzech Osób Świętej Trójcy: Boga Ojca (głos z góry), Boga Syna (Któremu udzielany był chrzest) i Boga Ducha Świętego (pod postacią gołębiczy). Od dawien dawna nazywane też był Dniem Oświecenia i Świętem Światła.

Pod terminem Objawienie Boże chrześcijanie pierwszych wieków rozumieli zarówno cały kompleks wydarzeń: Narodzenie Chrystusa, Chrzest Pański, związany z objawieniem się ludowi oraz początkiem publicznej, jak i pierwszy cud w Kanie Galilejskiej – dowód Boskości Chrystusa. Objawienie świętowano

więc pierwotnie nie na wspomnienie jednego wydarzenia, lecz tajemnicy objawienia zbawienia w Jezusie Chrystusie. W tym objawieniu wiodącą rolę odgrywały, oczywiście, dwa wydarzenia: Narodzenie Chrystusa i Chrzest Pański. Dopiero w IV w. z inicjatywy Zachodu oba te święta zostały rozdzielone.

Chrzest Pański opisują wszystkie Ewangelie, zarówno synoptyczne (Mt 3, 13-17; Mk 1, 9-11; Łk 3, 21-22), jak i Janowa (J 1, 28-24). Przez 30 lat od Swoich Narodzin Jezus Chrystus pozostawał nieznany. Mieszkając w Nazarecie galilejskim *wzrastał w mądrości, w latach oraz w łasce u Boga i u ludzi* (Łk 2, 52). W tym czasie, gdy Chrystus miał 30 lat, a było to w 15. roku panowania cesarza Tyberiusza, nad brzegami Jordanu działalność prowadził prorok imieniem Jan, później nazywany Chrzcicielem. Obchodził on okolicę i chrzcząc ludzi, wzywał ich do nawrócenia, duchowej przemiany i oczyszczenia. Wielu zastanawiało się, czy nie jest aby Mesjaszem, lecz on odpowiadał: *Ja przecież chrzczę was w wodzie, przyjdzie zaś Ten, mocniejszy ode mnie... On was chrzcić będzie w Duchu Świętym i w ogniu* (Łk 3, 16). Wraz z innymi ludźmi nad Jordan poszedł również Jezus Chrystus, żeby przyjąć chrzest. Jan czuł się niegodnym, aby ochrzcić Chrystusa, jednak po Jego naleganiach uczynił to. Gdy Jezus został ochrzczony, natychmiast wyszedł z wody i nastąpiło niezwykle zjawisko: otworzyły się niebiosa i ujrzał On Ducha Bożego zstępującego jako gołębica i przychodzącego na Niego. A głos z nieba powiedział: *Ten jest Synem moim umiłowanym, w Nim znalazłem upodobanie* (Mt 3, 17).

Święci Ojcowie nauczają, że Jezus Chrystus przyjął chrzest nie dlatego, że potrzebował oczyszczenia, był bowiem bez grzechu, lecz aby uświęcić wodę i dać ludziom przykład do naśladowania. Przyjmując chrzest w Jordanie, Chrystus objawił też tajemnicę Świętej Trójcy i pokazał, że do nowego Królestwa nie wejdzie żaden nieczysty i nieochrzczony. W chrzcie objawia się Boże Synostwo Chrystusa, gdyż, zgodnie wolą Ojca, przyjął On na Siebie grzechy całej ludzkości, „by wypełniła się wszelka

sprawiedliwość". Jest to więc akt pokory, uświęcenie wody i przykład do naśladowania. Zgodnie z nauką prawosławną, podczas chrztu w Jordanie Chrystus obmył ludzkość z grzechu pierworodnego w podobny sposób, w jaki grzech każdego człowieka zmywany jest podczas sakramentu chrztu.

Historia świętowania Objawienia Pańskiego bierze początek w czasach apostoelskich. Zarówno na Wschodzie, jak i na Zachodzie cesarstwa, obchodzono je w dniu 6 stycznia. Do IV w. obok Zmartwychwstania Pańskiego i Pięćdziesiątnicy oraz pamięci świętych (lokalnych męczenników) było ono jednym obchodzonym. To właśnie podczas niego wspomniano przyjście na świat Bogoczłowieka Jezusa Chrystusa. O święcie tym piszą m.in. święci: Klemens Aleksandryjski (II w.), Hipolit Rzymski (II-III w.) i Grzegorz bp Neo Cezarei (III w.). Co charakterystyczne, Ojcowie zachodni akcentowali w tym święcie Narodzenie Chrystusa, a wschodni Jego Chrzest. Święci Ojcowie IV w. ze Wschodu (m.in. Grzegorz Teolog, Grzegorz bp Nyssy i Jan Chryzostom) oraz Zachodu (m.in. Ambroży z Mediolanu, bł. Augustyn) pozostawiali po sobie głębokie pouczenia na to święto.

W późniejszym czasie inni święci, m.in. Anatol abp Konstantynopola (V w.), Kosma bp Majumy (VIII w.), Jan Damasceński (VII-VIII w.), Herman patriarcha Konstantynopola (VII-VIII w.) i Józef Hymnograf (IX w.), napisali szereg hymnów na jego cześć.

Wraz ze stopniowym wyodrębnieniem się Narodzenia Chrystusa ze święta Objawienia Bożego, najpierw na Zachodzie (do połowy IV w.), a następnie na Wschodzie (od lat 80. IV w.) wiodącym w nim pozostawał element chrztu Jezusa. Mimo to, w dalszym ciągu nazywano je Objawieniem, chociaż na równi z nim zaczęto używać terminu Chrzest Pański.

Obecnie w święto Chrztu Pańskiego dwukrotnie sprawowany jest obrzęd poświęcenia wody: w przededniu święta (Wielkie Poświęcenie Wody) oraz w sam dzień święta. Dokonywane ono

jest, w miarę możliwości, w rzece, jeziorze lub innym zbiorniku wodnym. Ten praktykowany do dziś zwyczaj dwukrotnego poświęcenia upowszechnił się od XII wieku. Pierwotnie poświęcenie wody praktykowano tylko raz w połączeniu z uroczystym chrztem katechumenów. Wierni z nabożnością przechowują wodę poświęconą w dniu tego święta w swych domach i traktują ją jako źródło łask.

